

Prof.Dr. Sabiha ÖZGÜR

Prof.Dr. Sabiha ÖZGÜR 1922 yılında İstanbul'da doğmuştur. Babası ülkemizin ilk KBB uzmanlarından Hüseyin Hulki Cura, annesi Didar Cura'dır. 1933 yılında İzmir'de L'ecole Hopital Francais ilköğretim okulundan mezun olmuştur.1939 da İzmir Kız Lisesini, 1945 de İstanbul Tıp Fakültesini bitirmiştir. 1946 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları kliniğinin ilk pediatri asistanı olmuştur. Hocası Prof. Eckstein'dan eğitim alıp 1949 yılında uzman olmuştur.

Reşat Ertat ile 1946 da yaptığı evlilikten halen öğretim üyemiz olan Prof. Dr. Ahmet Ertat dünyaya gelmiştir.

1952 yılında Doçent olan Sabiha ÖZGÜR 1957 de Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları kliniğini kurmak üzere naklen İzmir' gelmiş ve bu tarihte kürsü Başkanlığı görevini üstlenmiştir. Bu aşamaları kendisi şöyle ifade etmiştir:

“Gönlüm hep izmir'de idi. Ailemin izmir'de yaşaması, denize ve deniz sporları na olan bağlılığım, arkadaşlarım beni bu şehre çekiyordu. Ege Üniversitesinin 6995 sayılı yasa ile kurulması, İzmir'de yaşama arzumu tekrar ortaya çıkardı. Ankara Tıp Fakültesinin tüm kuruluş sancılarını bildiğim için (Alman olan hocam Prof. Dr. ECKSTEİN bana pek çok sorumluluk yüklemişti) yeni görevimde büyük bir zorluk çekmeyeceğime emindim. Ord. Prof. Dr. Muhiddin EREL ile Çeşme'de bir görüşme yaptık ve 29 Ekim 1957de Cumhuriyet Bayramı günü Ankara'dan ayrılarak izmir'e geldim. Benden birkaç ay evvel Ankara'dan Doç. Dr. ismail ULUTAŞ gelmişti. Daha önceleri gelen Doç. Dr. Merih Hanım ve Doç. Dr. Nahide ALTAN birer bursla Amerika'ya gitmişlerdi. Benimle hemen aynı tarihlerde Doç. Dr. Hayrullah KOCAOGLU, Doç. Dr. Ömer YiĞİTBAŞI. Doç. Dr. Vehbi GökSEL'de göreve başlamışlardı.

Kliniklerimizin çalışabileceği binalar olmadığı için çeşitli devlet hastahanelerine yerleştirildik. Çocuk kliniği, Kadın doğum ve hastalıkları, Ortopedi, ve Çocuk Cerrahisine de Dr. Behçet UZ Çocuk Hastahanesi'nde yer verilmişti. “

“Bomboş odaları gezerken bu kadar küçük bir alana nasıl sığacağımızı düşünmeye başladım. Bir plan çizebilmem için benimle gelen asistan adaylarına hastahannede bir iskemle ve küçük bir masa bulmalarını rica ettim. Tüm hastahaneyi gezip geldiler ve bize bir sandalyenin bile verilmeyeceğini bildirdiler. O sırada bir kamyon mutfak önüne yanaşmış, portakal kasalarını boşaltıyordu. Bir boş kasa getirmelerini rica ettim. Çocuk hastahanesinin pencere içleri çok genişti, rahatlıkla masa gibi kullanılabilirdi. İşte Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları kürsüsü bir kasa üzerinde oturarak her odada yapılacak çalışmalara göre gerekli olan malzemeleri tespit etmekle başladı. “

Çocuk kliniğine verilen 6 odanın, büyük olan 3 tanesi yataklı servisi oluştururken, 3 küçük oda biyokimya laboratuvarı, kürsü başkanı odası ve asistan, başasistan, nöbetçi asistanın kullanacağı oda olarak düzenlenmiştir. 20 Aralık 1957'de resmen açılarak hasta kabulüne başlamıştır.

“Asistanlığım sırasında Ankara'da 6 ay fakülte biyokimya kürsüsüne devam etmiş, bu konuda bilgi hazinesi genişletmişim. Tüm bu bilginin kendi laboratuvarlarımızı kurmada büyük katkısı olmuştur.Çocuk Hastahanesi'nin bir dolabında kullanılmayan bir kolorimetre bulduk. Mesaiden sonra gece yarısına kadar Dr. Baha TANELİ ve Dr.

Güngör NişLi ile kalibrasyon çalışmaları yaparak üre. glikoz, total protein, Ca, P, alkali fosfat, rezerv alkali gibi daha bir çok tayıneri yapmayı başardık. Bu günümüzün rahat koşullarında çalışan arkadaşlarımıza bir hatırlatma yapmak isterim. Şimdilerde 2 dakikada ölçülebilen potasyum için 10 saatlik bir çalışma gerekiyordu.

O tarihlerde gerek istanbul gerekse Ankara Tıp Fakültelerinde kürsülerin ismi "Çocuk Hastalıkları ve Bakımı" idi. Bizler, genç öncüler çocuğun sağlığının korunmasının tedavisinden daha önemli olduğunu kabul etmiş, kürsümüzün adını değiştirmiş ve Türkiye'de ilk kez Çocuk sağlığı ve Hastalıkları adını ortaya koymuştuk. Sağlığın korunmasının hastalıkların tedavisinden daha önemli olduğunu vurgulamak istiyorduk. Daha ileri tarihlerde bu yeni ismi diğer fakülteler de kabullendiler.

Türkiye Tıp Fakültelerinin hiçbirinin müfredatlarında bulunmayan "Sosyal Pediatri" derslerinin okutulmasıysa bir devrimdi. Çocuğa sağlıklı bir yaşam hazırlamak, beden ve ruhsal gelişimini anne karnından başlayarak izlemeye almak, aileyi eğitmek için Sosyal Pediatri'nin ders programlarına girmesi gerekiyordu. O tarihe kadar Türkiye'de hiçbir Pediatri kliniğinde okutulmayan Sosyal Pediatri dersleri daha sonra diğer üniversitelerde de benimsenmiş ve ders programlarına eklenmiştir. "

Böylece ilk olarak Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrenim programında çocuk dersi 3. sınıfta başlamış oldu. Bunu izleyen yıllarda gene Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinde, ülke gerçeklerine uygun olarak ilk defa çocuk kliniği büyük staj oldu. Hemen sonraki yıllarda istanbul ve Ankara Üniversitelerinde de aynı uygulamaya geçildi.

Sabiha Hocamız 1958 de profesör olmuştur. *Pediatri hocalarımızdan sayın Prof. Dr. Tuğrul Özgür ile 15 Ağustos 1962 de evlenmiş ve bu evliliğinden de oğlu Dr. Naci Özgür dünyaya gelmiştir.* 1953 yılında Fransada yaptığı çalışmaları özellikle Sosyal Pediatri ve beslenme alanlarında idi. 1974 yılında Beslenme ve Metabolizma Hastalıkları yan dal uzmanlığını almıştır. Sosyal Pediatri görüşü doğrultusunda başlayan girişim, Torbalı - Tepeköy Sosyalizasyon Pilot Bölge çalışmasını ve bu alanın organizasyonunu Üniversite Çocuk Kliniğinin üstlenmesi ile gelişmiştir.

Ege Üniversitesi Yüksek Hemşirelik Okulu Direktörlüğü(1974-1976)
Ege Üniversitesi Yabancı diller Okulu direktörlüğü (1970-1972) görevlerinde bulunmuştur.

1986 yılında Türkiye Milli Pediatri Derneği İzmir Şubesini kurmuş ve uzun süre başkanlığını yapmıştır. Türkiye Milli Pediatri Derneğinin 1990-1992 yıllarında başkanlığını üstlenmiştir.

Kurduğu Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında 1989 da emekli oluncaya kadar Anabilim Dalı başkanlığı yapmıştır. 1989 yılında Tübitak hizmet ödülü almıştır. .

Yazdığı kitaplar: Beslenme, Sosyal Pediatri, Puerikültür isimlerini taşımakta olup binlerce öğrenci, yüzlerce uzman ve çok sayıda öğretim üyesi yetiştirmiştir.

Hocamız Prof. Dr. Sabiha Özgür çocuğa bütüncül ve toplumsal yaklaşımı önemser ve bizlere de bu eğitimi verirdi. Akademisyen yetişeceklerin yurtdışında bugünün bilim dalları olan özel konularda ayrıntılı eğitim almak üzere yurt dışına çıkmaları zorunlu idi. Bu şekilde kliniğin sürekli gelişmesi sağlanıyordu. Ama pediatriinin bütünlüğü mutlaka korunmalıydı. Bu hocanın her zaman vurguladığı ve gerektiğinde bir kaplan gibi de savunmaya geçtiği bir konu idi.

Bebek ve çocuk beslenmesine çok önem verirdi. Ege Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları kliniği, ülkede kurulan 3. Pediatri kliniği olmasına karşılık, laboratuvar tipinde bir Mama Mutfağı kurmak ve uygulamasını klinik pratiğe yansıtmak açısından öncülük etmiştir. Asistanlar her bebek için mama kartı ve rasyon yazarlardı. Bebeğin alacağı kalori, protein mutlaka hesaplanır ve mama mutfağında bu mamalar hazırlanırdı. Bizler de sebze çorbası, muhallebi, özel diyet hazırlamayı burada öğrenirdik. Malnütrisyonlu bebekleri yağsız sütle başlayıp yavaş yavaş artan kalori ile beslemeyi ve sabırlı olmayı öğrendik. Hızla beslemeye kalkarsanız bebeğin metabolizması altüst olabilirdi. Bir boş kovanın dolduğunu önce görmeyebilirsiniz, taşmaya başlayınca göreceksiniz derdi.

Ailelere ekonomik koşullarına uygun olmayan hiçbir mama şekli önerilmezdi. Bölgesel diyetler kullanılır, ishali çocuklar için özel hazırlatılan havuç suyu, çay-elma-ringer solüsyonu gibi özel uygulamalarla, özel hazırlatılan pratik formüllü şeker elektrolit solüsyonları ile ülkemiz çocukları için bedavaya yakın maliyetli tedavi seçenekleri hazırlanırdı.

Anne sütünün değerinin bugünkü kadar bilinmediği o günlerde hocamız tam bir anne sütü destekleyicisi idi. "Sütü olmayan anne olmaz " derdi hep sadece anneyi desteklemeyi bilmeliydik.

Eğitimle hasta hizmetini birlikte götürmeye çok önem verir, daima son literatürü Fransızca ve İngilizce takip edip bizlere aktarırdı. İnternetin olmadığı, kütüphane olanaklarının kısıtlı olduğu o günlerde hoca sürekli abone olduğu mecmuaları takip ederdi. Bütün eğitim toplantılarına bizzat katılır, kongre katılımlarında gayet aktif olarak kliniğin tümünün katılabilmesi için gayret ederdi. Sunumları son dakikada bile yetiştirdiği olurdu. Son derece pratik, toparlayıcı üslubu ile arabada, vapurda sunum hazırlayıp sunduğu çok olmuştur. Tane tane, vurgulayıcı, ama akıcı bir konuşması vardı. Pek de metne sadık kalmayı sevmezdi. Spontane çok güzel konuşurdu.

Bizlere hastayı tüm sosyal boyutları ile gözlemlemeyi öğretti. Parası olmayan hiçbir hasta tedavi olmadan Çocuk Kliniğinden gönderilmezdi. Bir şekilde yardımlaşmanın yolu bulunur, en son çare hocaya gidilip eğitim vakası imzası alınırdı. Kimsesiz bir bebeğimizi hocamızın engin hoşgörüsü ile 1.5 yaşına kadar klinikte büyütüp artık mecbur kalınca hep birlikte ağlayarak yuvaya vermiştik.

Farkettirmeden çalışan herkesi uzaktan izler, kim nerede sıkışsa yardımcı olacak bir pratik yön bulurdu. Kliniğin kendi çalışanlarının da faizsiz borç alabildikleri bir sandık kurdu muştur. Buradan borç alıp araba, ev sahibi olan çoktur.

Benimsenmeyen yerde düzgün çalışılmayacağını bilir ve kimseyi incitmeden otoritesini kurardı. Klinikte her şey belli bir düzen içinde ama saygı sevgi çerçevesinde götürülürdü. Demokratik bir ortamda idik, herkesin söz hakkı vardı. Hocamıza saygımız, güvenimiz sonsuzdu. Bir anne gibi bizi koruyup kollayacağını bilirdik. Odasına çağırılınca bir suçumuz olsa bile azarlanmayacağımızı, yalnızca biz durumu açıklamaya çalışırken yüzümüze bakmayıp, bir yandan önündeki kitapları okuyacağını ve ismimiz yerine Bey ya da hanım takısı ile hitap edeceğini bilirdik. Bu büyük bir ceza idi bizim için. Sesini yükselttiği, bağırdığı duyulmamıştı. Ama çok hoş bir kahkahası vardı.

Hocamız güzel yemek yapar ve klinik çalışanlarını evinde ağırlamayı severdi. Kongrelere gittiğimizde bizleri bilimsel ortamın dışında da sosyal yönden geliştirecek programlar ayarlar, tiyatroya götürür, hatta yemek ısmarlardı.

İhtisas bitirme sınavları eğitim amaçlı olarak herkese açık olurdu. Sınavın sonuna doğru hocamız önündeki çerez tabağından bir tane çerez alıp ağzına attı ise sınav iyiye gidiyor demektir. Nefes tutularak izlenen sınav soruları hocanın hiçbir şekilde bilinmeyecek son bir sorusu ile bitirdi. Bu son soru daima sosyal içerikli, güncel, toplumsal bir soru olurdu.

Güzelim el yazısı ile koskocaman bir çarşaf liste şeklinde hazırladığı iç rotasyonlar bir asistan kliniğe ilk girdiğinde 4 yıl ne zaman ne yapacağını belli olduğu bir liste idi. Bugün bile bu kadar mükemmel bir hazırlık yapmak kolay değil asistanlar için.

Hocamız emekli olacağı güne kadar son derece yoğun çalıştı. Kuruluşun ilk yıllarında yaşadığı zorluklardan edindiği tecrübelerle malzeme stoku konusunda son derece dikkatli idi. Yatan hastanın çarşafından, bozuk musluğa, toma lamından biyokimya miyarlarına kadar her şeyin tek tek hesabını tuttu. Kırık enjektörü görmeden yeni enjektör vermedi. Toma lamımız

kırılınca sıkıla sıkıla hocadan girip isterdik, siz bunun ne kadar pahalı olduğunu biliyor musunuz der ardından çıkarıp verirdi.

Klinik ve laboratuvar çalışmalarına başlarken 1 fayans masa, 1 bünzen beki, cam malzeme gibi ilk gereksinimlerimiz için Bornova'ya gidip Dekanın kapısında beklerdik. Bazen eli boş, bazen Ziraat Fakültesinden alınan birkaç cam eşya ile dönüp, oyuncağına kavuşmuş çocuklar gibi sevinirdik. Onun sayesinde uzun yıllar malzeme sıkıntısını pek hissetmedik.

Bilimsel düşünme ve araştırma isteği yaşamı boyunca devam etti. İnanılmaz işlek bir zekası, müthiş bir hafızası ve şahane bir sosyal zekası vardı. Emekli olduktan sonra da son geçen yıla kadar tüm bilimsel toplantılarımıza katıldı. Yaptığı konuşmalarda, oturum başkanlıklarında hepimizi hayrete düşürecek kadar en son konularda bilimi takip ettiğini ve bütüncül yaklaşımı ile bizlerin farkedemediği en ince noktaları kavradığını gördük.

Hocamız bir idoldü. Cumhuriyetin yetiştirdiği aydın kuşağın bir sembolü idi. Hepimizi evlat gibi sevdi, biz de onu annemiz bildik. Şimdi annesini ebedi yolculuğuna uğurlayan çok büyük bir aileyiz.

“Bir portakal kasasıyla başlayan kuruluş, 50 yılda bu uğurda yıllarını harcamış, başta aramızdan ayrılanların, emeklilerin, halen çalışan hocaların, asistanların ve tüm memur ve personelin alın teriyle bugünlere ermiştir. Hepsine teşekkür borçluyuz.

Gençlerin çekilen zahmetleri görerek bu uğurda çabalarını arttırmaları ve nereden nereye geldiğini hiç unutmamaları gerekmektedir. Artık yavaş yavaş emanet onların ellerine geçmektedir. Onların sayelerinde daha muhteşem bir Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları camiası oluşmakta ve giderek gelişmektedir.

Ben, ilk kurucu olarak emaneti iyi ellere teslim ettiğime inanıyorum. “

Sana minnettarız hocam, kutsal emanetini koruyacağız, huzur içinde uyu!..

Prof Dr Sabiha Özgür (1922-2011)